

Promenadvägen som beskrivs går genom södra Bjarred, den del som ursprungligen kallades Nya Bjarred och genom det ursprungliga Gamla Bjarred som är beläget i Ömerup. "Flaggorna" på kartan anvisar till texten nedan. Hela rundvandringen är cirka 6,5 km.

1. Gamla centrum och Medborgarhuset

Korsningen Västkvägen och Lundavägen var före 1940 en öppen plats med enstaka villor. Eric Bengtsson lät bygga det gula tegelhuset för att driva specerifaffär, numera kemtvättningsaffär. I byn fanns flera mindre affärer, känd var bl. a.

Maria Jönssons affär, men Bengtssons ansågs mycket modern för sin tid med skyltfönster, glasmontrar och elektrisk belysning. Bakom det gula tegelhuset finns idag en livsmedelsbutik och en bank, tidigare Gamla sparbanken, som var inhytt i ett litet träskjul mittemot på andra sidan Västkvägen. Folksamlingen på bilden var inga ivriga bankkunder, snarare nyfikna. Banken hade rånats dagen innan så man ville se om det fanns några spår kvar. Söder om korsningen ligger Medborgarhuset från 1961 sammanbyggt med ett äldre hus från 1940-talet. I det senare fanns Bjarreds första mjölkaffär, lokaler som idag disponeras av ABF. Huvudbiblioteket för hela Lomma kommun fanns här fram till 1969 varefter ett kombinerat folk- och skolbibliotek inrymdes i Bjärehovsskolan.

Framför Medborgarhuset står skulpturen "Yxform" av Marja Sikstrom uppsatt 1991

2. Bergagården

Innanför de vita murarna, uppbyggda av sten från äldre byggnader i området, ligger en grönskande park som kan besökas genom portarna eller gången mellan församlingsshemmet och kyrkan.

I parken ligger två mindre hus, uppförda av Fredrik Montelin, apotekare på Svanen i Lund. Han förvärvade tomten av Domkyrkan 1914 för att inrätta ett sommarhög. Förutom en vit sommarvilla uppfördes ett brunt "utsiktshus" i två våningar. Stilen var hämtad från Dalarna, typiskt för sekelskiftets nationalromantik.

I nedre våningen finns ett nedsänkt badkar som försågs med vatten från Öresund. Parken rymde "stättliga träd, stora gräsmattor, blommor och buskar av alla tänkbara slag" liksom en fruktträdgård. I närvaro av dåvarande kronprinsparet, överlämnade paret Montelin 1933 anläggningen som gåva till Södra Sveriges Sjuksköterskehem i Lund i syfte att "skänka systerna avkoppling och vederkvickelse". Svenska Kyrkan köpte parken 1969. En församlingsgård och en kyrka uppfördes i parken 1974. Arkitekter är Kristina och Bengt Hellborg som i anläggningen har förenat skånsk byggtadition och kyrklig arkitektur. Den är byggd som en fyrårig skånsk gård med likheter från medeltida kloster i form av enkla sten- och trägolvt samt inmurade smala fönster. Parken används för konserter, fester och barnverksamhet.

3. Baltiska huset

På Montelinvägen 6 ligger en nästan kyrkliknande villa. Den flyttades till platsen från den Baltiska utställningen i Malmö 1914, där den fungerade som utställningsbyggnad och ölhall för "Svenska Bryggareföreningen". Huset, ritat av arkitekt Albin Brag, bär typiska jugendinslag - den stil som dominerade på utställningen.

4. Villabebyggelse "nygamla" Bjarred

Området hörde till en gård som flyttades ut från Flädie by vid enskiftet efter 1807. Till gården hörde också en mölla som låg mellan Poppelvägen och Öresundsvägen. Gården brann ner 1914. Ett hus återuppsattes på svinhusets plats och ligger kvar i hörnet Poppelvägen-Montelinvägen. Nedanför det relativt öppna området fanns vid stranden ett fiskeläge och ett litet tegelbruk. Marken som tillhörde domkyrkan fick inte exploateras men några afärsintresserade personer från Lund, bland dem Fredrik Montelin, bildade ett fastighetsbolag som förvärvade gården genom markbyte mot gårdar i S. Sandby. En avstyckningsplan om 243 tomter gjordes men på grund av första världskriget blev intresset svalt och så sent som på 1930-talet var fortfarande 150 tomter obebyggda. Huset som uppfördes inom området blev ofta enklare än de tidigare sommarhusen vid N. Villavägen. Fler-talet var trävillor målade i vitt, gult och rött. Mot Saltsjöbadsparken uppfördes några större stenvillor. På området var "trädgårdsstaden" med relativt stora lum-miga trädgårdar och slingrande gator.

Alfred Jensen stående längst till höger, med sin personal, de sista åren på 1910-talet.

5. Bokskog (park)

I anslutning till Bjarreds saltsjöbad (pkt 6) planterades omkring 1900 ett stort antal bokplantor som nu bildar en grovstammig bokskog.

I markskiktet finns bl.a. kirskaål, svalört, humleblomster och tuvor med gräset lundgröe. I gläntorna, där ljuset kommer ned, gror bokollonen och bildar en tät matta av nya plantor.

Nedanför parkeringsplatsen står en mångstammig stor bok som förmodligen som ung betats eller klippts ned. I gamla skånska betesmarker fanns det gott om sådana bokar som kallades "purror". Om påverkan upphörde utvecklades ett flerstammigt träd med stor yvig krona. Sådana träd har sedan gammalt sparats på grund av sin skönhet och som inslag i landskapet.

6. Bjarreds Saltsjöbad

Flytta tiden 100 år tillbaka då Bjarred var en fashionabel badort. Där parkeringen nu finns, låg Bjarreds Saltsjöbads restaurang med påkostad trä- och glasarkitektur ritad av Theodor Wählin. Restaurangen drevs av Moje Björkman, en känd krögare i västra Skåne. Han ägde också Grand Hotell i Lund och Falsterbohus. På Saltsjöbadsrestaurangen serverade frackklädda kypare, "finare" gäster gourmeträtter. Man lyssnade på regementsmusik eller avnjöt en angenäm soaré. Efter maten slog man sig ner på verandan och njöt av utsikten mot Sundet, med den långa bryggan och badhuset längst ut. På gräset spelades krocket, kätting eller tennis på fina Lawtennisbanor. För övermåttning fanns såväl det finare "Badhotellet" och det enklare "Turisthotellet". Badhotellet var byggt och inrett i engelsk stil, dåtidens ideal, och flertalet rum hade balkong mot havet. För gäster som anlät med häst och vagn fanns stall för 50 hästar. Från Malmö fanns också möjlighet att ta ångbåten "Thor" eller från Lund tåg till järnvägsstationen (pkt 12a). Anläggningen som invigdes 1901 omfattade även brunnsalong och badhuset 700 m ut i Öresund. Populariteten minskade dock efter 1930-talet. Hotellen stängdes och revs och denna glansfulla epok i Bjarreds historia tog definitivt slut 1950 då restaurangen brann ned till grunden. Det återuppsattes aldrig och parken fick delvis växa igen. På 1970-talet anlades en parkering för besökare till bryggan och nära Västkvägen byggdes nya tennisbanor.

